

8 Μαρτίου 2014

Σκέψεις με αφορμή τη Σύναξη των Προκαθημένων στην Κωνσταντινούπολη

[Ορθοδοξία](#) / [Ερμηνεία Αγίας Γραφής](#)

[Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας](#)

Διαβάζοντας τις ειδήσεις που μας έρχονται από το σεβαστό Φανάρι για τη **Σύναξη των Προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών** και παρακολουθώντας ποικίλα σχόλια και ανάλογες αντιδράσεις στα ηλεκτρονικά μέσα γεννήθηκαν στο μυαλό μου λίγες σκέψεις τις οποίες επιθυμώ να μοιραστώ μαζί σας.

Ένα από τα θέματα που, εν παρόδω, ετέθη στη Σύναξη αυτή είναι αυτό των πολλών εθνικών δικαιοδοσιών σε μία πόλη.

Πηγή: amoustakis.wordpress.com/

Η αφορμή που δόθηκε από τη συζήτηση για τον τίτλο του επισκόπου του Πατριαρχείου Αντιοχείας, ο οποίος φέρει τον τίτλο «**Μπουένος Άιρες**», παρά την ύπαρξη επισκόπου του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την πόλη αυτή με τον ίδιο τίτλο, μου θύμισε ένα παρόμοιο πρόβλημα που ξέσπασε στην **Αντιόχεια** το Μάρτιο του 49 μ.Χ., μόλις λίγους μήνες μετά την **Αποστολική Σύνοδο**, που μάλλον πρέπει να την τοποθετήσουμε το Δεκέμβριο του 48 μ.Χ. Μετά την Αποστολική σύνοδο οι δύο απόστολοι, ο απ. **Πέτρος** και ο απ. **Παύλος** συναντήθηκαν στην μεγάλη πόλη της Αντιόχειας. Ο μεν απ. Παύλος πήγε σε αυτή αμέσως μετά τη Σύνοδο, καθώς αποτελούσε το κέντρο για τις ιεραποστολικές του εξορμήσεις, ο δε απ. Πέτρος την επισκέφθηκε, μάλλον περαστικός στο δρόμο του προς τη Μικρά Ασία, όπου γνωρίζουμε ότι άσκησε ιεραποστολικό έργο.

Όταν ο απ. Πέτρος έφθασε στην πόλη, διαμαρτυρήθηκαν οι χριστιανοί που προ της βαπτίσεώς τους ήταν Ιουδαίοι ως προς τη θρησκεία, ότι δεν μπορούν να συντρώγουν με απερίτμητους, καθώς οι τελευταίοι ήταν ακάθαρτοι σύμφωνα με το νόμο. Ο απ. Πέτρος παρασύρθηκε και τους επέτρεψε να τρώγουν μόνοι τους, για να μην δημιουργούνται προβλήματα στην Εκκλησία.

Μόλις το έμαθε ο απ. Παύλος αντέδρασε έντονα με ευθύτητα και παρρησία. Στην προς **Γαλάτας** επιστολή του και πιο συγκεκριμένα στους στίχους 11-14 του δευτέρου κεφαλαίου της επιστολής περιγράφει το περιστατικό:

Ο απ. Πέτρος από την έλευσή του στην Αντιόχεια μέχρι την άφιξη κάποιων Ιουδαίων από την Ιερουσαλήμ έτρωγε χωρίς πρόβλημα με τους εξ εθνών πιστούς. Μόλις έφτασαν οι Ιουδαίοι αναστάτωσαν την χριστιανική κοινότητα της Αντιόχειας επιμένοντας ότι δεν πρέπει να συνεχίσουν να συντρώνουν με απερίτμητους, αλλά να προχωρήσουν στη σύσταση δικής τους ομάδας. Ο απ. Παύλος μόλις διαπίστωσε αυτή την κατάσταση κατηγόρησε τον απ. Πέτρο και αυτούς που είχαν συστήσει τα ξεχωριστά γεύματα για υποκρισία λέγοντας ότι «**οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου**» (Γαλ. 2:14).

Η έντονη αντίδραση του απ. Παύλου εκ πρώτης όψεως φαίνεται ακατανόητη. Αν όμως μελετήσουμε αυτό και άλλα κείμενα θα διαπιστώσουμε ότι είναι πλήρως δικαιολογημένη. Η καθιέρωση ξεχωριστών γευμάτων θα σήμαινε ότι η Εκκλησία αποδεχόταν ανάμεσα στους ανθρώπους, και πιο συγκεκριμένα στους πιστούς της, αιτίες διάκρισης. Θα έκρινε κάποιους ανθρώπους ως καθαρούς και κάποιους ως ακάθαρτους. Θα ανεχόταν τη λογική του ιουδαϊσμού, ο οποίος δεχόταν την ύπαρξη αιρέσεων στους κόλπους του, αρκεί τα μέλη τους να αποδέχονταν την εξουσία του Μεγάλου Συνεδρίου και να τηρούσαν το Νόμο. Θα υπέκυπτε σε φυλετικές πιέσεις και θα προχωρούσε σε ανάλογες διακρίσεις.

Αν και το πρόβλημα φαίνεται δευτερεύον στην πραγματικότητα δεν ήταν. Αντιθέτως ήταν εξαιρετικά σημαντικό και είχε σχέση με την αυτόνομη ύπαρξη της Εκκλησίας και τη δυνατότητά της να λειτουργεί ως ταμειούχος της χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Για το λόγο αυτό ο απ. Παύλος το συνδυάζει με την απομάκρυνση από την Αλήθεια του Ευαγγελίου.

Αν επικρατούσε η λογική των διαχωρισμών, η Εκκλησία θα μετατρεπόταν σε μία ενδοϊουδαϊκή ομάδα, η οποία θα είχε κάποιες διαφορετικές απόψεις, αλλά πάνω από όλα θα σεβόταν, θα τηρούσε και θα υποτασσόταν στο νόμο. Το «**οὐκ ἓνι Ἰουδαῖος καὶ Ἕλλην**» θα είχε παραμεριστεί και θα είχε αχρηστευθεί.

Στην περίπτωση των εθνικών δικαιοδοσιών, ή της προτεραιότητας του έθνους έναντι της Εκκλησίας, όπως φέρεται ότι δήλωσε ο Πατριάρχης της Ρωσίας κ. Κύριλλος, το πρόβλημα είναι ανάλογο: ένα επιμέρους χαρακτηριστικό, η θρησκεία και η φυλετική καταγωγή, γίνεται αιτία διάσπασης του Σώματος των πιστών. Η διάσπαση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς διαλύει τον ιστό συνοχής των πιστών της Εκκλησίας που είναι η μία ευχαριστία υπό τον πρώτο, τον επίσκοπο της

κάθε περιοχής.

Φανταστείτε, κατά την αποστολική εποχή, να είχαμε στην Αντιόχεια άλλον επίσκοπο για τους Έλληνες ως προς την καταγωγή πιστούς, άλλον για τους Συρίους, άλλον για τους Ιουδαίους, άλλον για τους Ρωμαίους και πάει λέγοντας . . .

Αυτή η πρακτική είχε καθιερωθεί στον ιουδαϊσμό, καθώς υπήρχαν διαφορετικές συναγωγές ανάλογα με την εθνική ή την κοινωνική προέλευση των μελών τους. Χαρακτηριστικό και διαφωτιστικό για τη λογική του ιουδαϊσμού είναι το χωρίο Πράξεων 6:9 στο οποίο περιγράφεται η σχετική κατάσταση, η οποία είχε καθιερωθεί ακόμη και στην Ιερουσαλήμ. Το χωρίο αυτό αναφέρεται σε κάποιους που προέρχονταν «ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων (= των απελευθέρων) καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας». Οι απελεύθεροι, λοιπόν, πήγαιναν στη συναγωγή των «απελευθέρων», οι Κυρηναίοι στη συναγωγή των Κυρηναίων και ούτω καθ' εξής.

Ας μην επιτρέψουμε αυτού του είδους τα κριτήρια να εισχωρήσουν στη λογική της ορθοδοξίας, καθώς γνωρίζουμε ότι οι απόστολοι χωρίς δισταγμό τα καταδίκασαν. Ας θυμηθούμε τα λόγια του απ. Παύλου στην Κόρινθο, όταν η τοπική Εκκλησία αντιμετώπισε εσωτερικό πρόβλημα διαιρέσεως ανάλογα με το ποιος ήταν ο ποιμένας και ο κατηχητής του κάθε πιστού. Ας οραματισθούμε την ενότητα και όχι την προβολή των συμφερόντων μας. Ας επιμείνουμε στο κοινό ποτήριο και όχι στα εθνικά ή εθνικιστικά «συμφέροντά» μας.

Ας στηρίξουμε, τέλος, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο δίνει τον αγώνα του με ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες ευρισκόμενο «έν αιχμαλωσία».

Επίκαιρες με την πνευματική ευκαιρία της επερχόμενης μεγάλης ημέρας της **Κυριακής της Ορθοδοξίας** σκέψεις. Ας την εορτάσουμε όπως ταιριάζει!

Καλή υπόλοιπη Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή!

Υ.Γ. Τα προβλήματα της περικοπής Γαλάτας 2:11-14 και τα σχετικά με τη στάση των δύο αποστόλων στο περιστατικό που περιγράφεται σε αυτή, τα οποία εδώ εθίγησαν με μεγάλη συντομία, αναλύονται και παρουσιάζονται στη διδακτορική μου διατριβή με τίτλο «**Πέτρος και Παύλος στην Αντιόχεια. Ιστορική και ερμηνευτική προσέγγιση**» (ΕΚΠΑ, 2011).

<http://bit.ly/1qgFCI7>